

พุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มสตรีแม่บ้านใน
สังกัดพัฒนาชุมชน อำเภอนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี*

BUDDHIST INTEGRATION FOR COMMUNITY ECONOMIC
DEVELOPMENT OF THE HOUSEWIVES' COMMUNITY UNDER
COMMUNITY DEVELOPMENT DEPARTMENT IN
NONGYASAI DISTRICT SUPHANBURI PROVINCE

พระปลัดจกฤช ปภัสโร (ปรึกษา)

Phrapalad Chakkit Paphasaro (Prueksa)

พระครูโสภณวีรานุวัตร

Phrakhrusophonweeranuwat

ธิติวุฒิ หมั่นมี

Thitiwut Munmee

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: Chakkit1825@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มสตรีแม่บ้านในสังกัดพัฒนาชุมชนอำเภอนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักไตรสิกขากับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มสตรีแม่บ้าน ในสังกัดพัฒนาชุมชนอำเภอนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนำหลักพุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มสตรีแม่บ้านในสังกัดพัฒนาชุมชนอำเภอนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี รูปแบบวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quatitative Research) กับกลุ่ม

ประชากรระดับปฏิบัติงานจำนวนจริงทั้งหมดจำนวน 132 คนที่สังกัดพัฒนาชุมชน และค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่นำไปทดลองใช้ เท่ากับ 0.919 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามโดยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และใช้สถิติทดสอบสมมติฐานโดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-moment Correlation Coefficient) พร้อมทั้งวิจัยรูปแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In- depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถามและการสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ได้กำหนดไว้ทั้งหมดจำนวน 12 รูปหรือคน ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มสตรีแม่บ้านอำเภอหนองหญ้าไซตามหลักไตรสิกขา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามหลักไตรสิกขาที่ค่าเฉลี่ยสูงคือ ด้านศีล รองลงมา ด้านสมาธิและต่ำสุดด้านปัญญา ส่วนระดับการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงได้แก่ด้านการสร้างจิตสำนึก รองลงมา ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รองลงมาด้านการประสานวัฒนธรรม รองลงมา ด้านการร่วมกิจกรรม และต่ำสุดการพัฒนาแบบกลุ่มและการสร้างเครือข่าย 2) ความสัมพันธ์การนำหลัก พุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มสตรีแม่บ้านในสังกัดพัฒนาชุมชน อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในทิศทางเดียวกันอยู่ในระดับสูง 0.856 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.01ค่าความสัมพันธ์เรียงลำดับจากมากไปหาต่ำ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงอยู่ในระดับสูง ได้แก่ ด้านการพัฒนาแบบกลุ่ม รองลงมาด้านการสร้างเครือข่าย รองลงมาด้านการร่วมกิจกรรม และด้านที่อยู่ในระดับปานกลางได้แก่ ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รองลงมาด้านการประสานวัฒนธรรม และต่ำสุดด้านการสร้างจิตสำนึก 3) แนวทางการนำหลัก พุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มสตรีแม่บ้านในสังกัดพัฒนาชุมชน อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี (1) ศีล (การส่งเสริมพัฒนาการรวมกลุ่มและการสร้างความโปร่งใสในการดำเนินงาน) การสร้างจิตสำนึกในการประสานวัฒนธรรม ให้มีความต่อเนื่องมีความโปร่งใส และเน้นถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่จำกัดโดยเฉพาะในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (2) สมาธิ (การฝึกฝนการพัฒนาทักษะกลุ่มสตรีแม่บ้าน) ให้ความสำคัญในเรื่องการประสานวัฒนธรรมในองค์กรการดำเนินการประสานงานให้มีความชัดเจนโดยเฉพาะในเรื่องข้อบังคับการอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดโดยกระบวนการนำมาใช้ที่มีความคุ้มค่าการพัฒนาทักษะและกระบวนการผลิต (3)

ปัญญา (การพัฒนาด้านความรู้ การนำความรู้ไปใช้และการสร้างสรรค์) เน้นการพัฒนาแบบกลุ่มและการประสานวัฒนธรรม(การประสานงานภายในองค์กร)และให้ความสำคัญกับการสร้างจิตสำนึก

คำสำคัญ: พุทธบูรณาการ, การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน, กลุ่มสตรีแม่บ้าน

Abstract

The study consisted of the following objectives: 1) to investigate the level of community economic development of the housewife group under the community development department in Nongyasai District, Suphanburi Province; 2) to explore the correlation between Tisikkhā and community economic development of the housewife group under the community development department in Nongyasai District, Suphanburi Province; and 3) to study problems and suggestions about the Buddhist integration for community economic development of the housewife group under the community development department in Nongyasai District, Suphanburi Province. The study used a mixed-method approach that included both qualitative and quantitative methods. A sample group used for the quantitative method consisted of 132 people under community development department. The tool used for data collection was a questionnaire with a reliability of 0.919. The obtained data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson correlation coefficient. The qualitative method employed questionnaire and in-depth interview to collect data with 12 key informants. From the study, the following results are found: 1) The level of community economic development based on Tisikkhā (the threefold learning) of the housewife group under the community development department is overall at a high level. When analyzing based on Tisikkhā, the aspect with the highest level of mean is sīla (morality), followed by samādhi (concentration), and paññā (wisdom) with the lowest level of mean.

The level of economic self-reliance development is overall high, with awareness raising ranking first, followed by environmental conservation, cultural coordination, and activity participation, respectively. Group development and network building have the lowest level of mean. 2) An application of Buddhist integration for community economic development of the housewife group under the community development department in Nongyasai District, Suphanburi Province is correlated positively at a high level, with a statistical significance of 0.01. The aspects with mean at a high level are in the following order from high to low: group development, network building, and activity participation, respectively. Environmental conservation and cultural coordination are at a moderate level. Awareness raising is at the lowest level. 3) The guidelines for applying Buddhist integration for community economic development of the housewife group under the community development department in Nongyasai District, Suphanburi Province are as follows: (1) *Sīla* (promoting the formation of group assembly and ensuring operational transparency): raising awareness in cultural coordination with transparency and continuity, as well as emphasizing the value of limited natural resources, particularly in environmental conservation. (2) *Samādhi* (practicing and developing skills of the housewife group): focusing the cultural coordination within the organization with transparency, particularly on regulations of conserving limited resources via skill development and production process (3) *Paññā* (the development and application of knowledge creatively): prioritizing the group development and cultural coordination (coordination inside the organization) as well as highlighting awareness raising.

Keywords: Buddhist integration, community economic development, housewife group

บทนำ

เศรษฐกิจชุมชนเป็นแนวคิดที่มีความสำคัญมากสำหรับประเทศกำลังพัฒนา เพราะถ้าหากเศรษฐกิจชุมชนมีความมั่นคงแข็งแรงก็จะส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจในภาพรวมของทั้งประเทศมีความมั่นคงแข็งแรง ตามไปด้วย โดยทั่วไปแล้วแนวคิดเศรษฐกิจชุมชนนั้นมีที่มาสำคัญอยู่สองแนวคิด ได้แก่ แนวคิดของมหาตมะคานธีที่สนับสนุนให้เกิดเศรษฐกิจชุมชน เศรษฐกิจหมู่บ้านโดยเน้นการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าหรือทดแทนการซื้อจากตลาด เน้นการลดรายจ่ายในครัวเรือนให้เหลือน้อยลงซึ่งเท่ากับเป็นการเพิ่มรายได้ที่มองไม่เห็นให้กับครัวเรือนของตนเอง นอกจากการมุ่งเน้นให้ชุมชนพึ่งพาตนเอง ให้รู้จักทำกินและทำขึ้นใช้เอง และอีกแนวคิดหนึ่งมาจากรัสเซียซึ่ง เป็นขบวนการพัฒนาความร่วมมือของประชาชนในระดับชุมชนจนกลายมาเป็นพรรคการเมืองในที่สุด โดยใช้ชื่อ พรรคสังคมนิยมปฏิวัติ (Social Revolutionary) ในแนวคิดนี้มีนักคิดคนสำคัญชื่อเอวี ซายานอฟ (1888-1939) ที่เห็นว่าเศรษฐกิจชุมชนเป็นอีก ระบบเศรษฐกิจหนึ่งที่สามารถจัดระบบให้พึ่งพาตนเองและเป็นรากฐานสำคัญให้กับระบบ เศรษฐกิจของประเทศโดยรวมได้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2534) การขับเคลื่อนให้ เศรษฐกิจเจริญเติบโตในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจะเน้น การพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจให้คนในชุมชนในท้องถิ่นและแบ่งปัน ผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในประเด็นการ เสริมสร้างและการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการมุ่งเน้น การสร้างความเชื่อมโยงของห่วงโซ่มูลค่าระหว่างภาคเกษตร อุตสาหกรรม บริการ และการค้า การลงทุน เพื่อยกระดับศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ สร้างรายได้และกระจายรายได้สู่ คนในชุมชนอย่างทั่วถึง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

อำเภอหนองหญ้าไซเป็นอำเภอที่แห้งแล้งที่สุดของจังหวัดสุพรรณบุรี จนได้รับฉายาว่า อีสานตะวันตก ซึ่งมีสภาพแวดล้อมที่แห้งแล้งดินส่วนใหญ่เป็นดินปนทราย ชุมชนชนส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพทำไร่โดยเฉพาะอ้อยและพื้นที่ใช้น้ำน้อยเพื่อให้ง่ายต่อการดูแลรักษาส่วนด้าน การรวมกลุ่มอาชีพของชุมชนก็จะมีกลุ่มอาชีพเย็บผ้า ทำขนม กลุ่มเกษตรกรปลูกเมล่อนที่เป็นพืช ที่ใช้น้ำน้อยในการเพราะปลูกนอกจากนั้นยังมีกลุ่มทำไม้กวาดดอกหญ้า กลุ่มสานตะกร้าด้วย เส้นพลาสติก กลุ่มผลิตน้ำยาเอนกประสงค์และปุ๋ยสัตว์ (สำนักงานเกษตรอำเภอหนองหญ้าไซ,

2564) ซึ่งที่ผ่านมายังประสบปัญหาหลายอย่างที่ไม่สามารถส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งได้ เนื่องจากมีหลายปัจจัยเข้ามาเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจของครัวเรือนของแต่ละคนในชุมชนไม่เท่ากันจึงทำให้การรวมกลุ่มของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ยังไม่เข้มแข็ง จำเป็นจะต้องมีการพัฒนาด้านการบริหาร การมีส่วนร่วม ทักษะและขีดความสามารถในการแข่งขันกับภายนอกสิ่งสำคัญเหล่านี้จะต้องมีการพัฒนาให้เป็นรูปธรรมซึ่งจะสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 การพัฒนาด้านวัตถุแล้วจำเป็นต้องมีการพัฒนาด้านจิตใจควบคู่กันซึ่งหลักธรรมในพระพุทธศาสนาจะเป็นตัวเชื่อมโยงกับแนวคิดของการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนแบบพึ่งพาตนเองโดยเฉพาะหลักไตรสิกขานำมาประยุกต์ใช้ส่งเสริมการพัฒนาตามหลักการแบบพึ่งพาตนเองมีความสัมพันธ์กันอย่างไรอยู่ในระดับไหนที่จะนำมาปรับแก้และพัฒนาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนาแบบพึ่งพาตนเอง

จากเหตุผลที่ได้กล่าวอ้างในเบื้องต้นนั้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นคนในพื้นที่และเป็นผู้อยู่ในสถานะดำรงอยู่ในพระพุทธศาสนาจึงมีความสนใจที่จะนำหลักพุทธธรรมทางพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้กับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มสตรีแม่บ้านอำเภอหนองหญ้าไซ ในการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มสตรีแม่บ้านสร้างความเข้มแข็งและต่อยอดผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีอยู่ให้มีการพัฒนาสอดคล้องกับการส่งเสริมแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ในการรองรับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มสตรีแม่บ้านในสังกัดพัฒนาชุมชนอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักไตรสิกขากับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มสตรีแม่บ้าน ในสังกัดพัฒนาชุมชนอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนำหลักพุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มสตรีแม่บ้าน ในสังกัดพัฒนาชุมชนอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ได้แก่ การวิจัยเชิงคุณภาพและวิจัยเชิงปริมาณ ดังนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้ศึกษาได้จำแนกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญครอบคลุมพื้นที่ศึกษา โดยใช้การคัดเลือกแบบเจาะจง แบ่งเป็น 5 กลุ่ม ๆ จำนวน 12 รูปหรือคน ได้แก่ 1) พระสงฆ์/นักวิชาการด้านพุทธศาสนา 2) ผู้นำชุมชน 3) ประธานและรองประธานกลุ่มสตรีแม่บ้าน 4) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5) นักวิชาการด้านพัฒนาชุมชน

ประชากร ที่ใช้สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ คือ ได้แก่กลุ่มสตรีแม่บ้านในสังกัดพัฒนาชุมชนอำเภอหนองหญ้าไซ จากกลุ่มประชากรระดับปฏิบัติงาน จำนวน 132 คน ซึ่งทราบจำนวนทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยผู้วิจัยทำขึ้นตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาพุทธบูรณาการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มสตรีแม่บ้านในสังกัดพัฒนาชุมชนอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2 วิธี คือ การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มเฉพาะ ได้แก่ 1) เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ (Personal interview) เป็นการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (Structured Interview) และสัมภาษณ์สะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มสตรีแม่บ้านอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี ตามหลักไตรสิกขา ทำการสัมภาษณ์โดยเจาะจงคำตอบเฉพาะเรื่องตามจุดมุ่งหมาย จากกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 12 รูปหรือคน ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถามที่ได้แจกให้กับกลุ่มสตรีแม่บ้านในพื้นที่อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี หลักจากได้แบบสอบถามครบตามจำนวนแล้ว ผู้วิจัยจึงทำการคัดแยกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์จำนวน 132 ชุด ด้วยตนเอง ถัดจากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลอย่างน้อยร้อยละ 90 ขึ้นไป จึงจะถือว่าสมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

เชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้ตารางแสดงค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน (Inferential Statistics Analysis) ในการทดสอบสมมติฐานนั้น วิเคราะห์ในส่วนของการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างพุทธบูรณาการโดยการ

นำหลักไตรสิกขามาพัฒนา มีความสัมพันธ์มากน้อยอย่างไร โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation) เป็นค่าที่วัดความสัมพันธ์

เชิงคุณภาพ โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ 1) ถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ 2) จำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย 3) ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) 4) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

ผลการวิจัย

เชิงปริมาณ

1. ระดับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มสตรีแม่บ้านอำเภอหนองหญ้าไซ

1.1 ระดับการพัฒนาตามหลักไตรสิกขาโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.03$, $\sigma = .52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน

(N=132)

การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มสตรีแม่บ้าน อำเภอหนองหญ้าไซตามหลักไตรสิกขา	ระดับการปฏิบัติ		
	μ	σ	แปลผล
1. ด้านศีล	4.20	.55	มาก
2. ด้านสมาธิ	4.03	.47	มาก
3. ด้านปัญญา	3.90	.53	มาก
รวม	4.03	.52	มาก

1.2 การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักการพึ่งพาตนเอง

(N=๑๓๒)

การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักการพึ่งพาตนเอง	ระดับการพัฒนา		
	μ	σ	แปลผล
1. ด้านการพัฒนาแบบกลุ่ม	3.90	.56	มาก
2. ด้านการร่วมกิจกรรม	3.91	.50	มาก
3. ด้านการสร้างจิตสำนึก	4.02	.46	มาก
4. ด้านการสร้างเครือข่าย	3.90	.45	มาก
5. ด้านการประสานวัฒนธรรม	3.96	.39	มาก
6. ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	3.96	.40	มาก
รวม	3.94	.46	มาก

โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.94$, $\sigma = .46$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

3. ความสัมพันธ์พุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มสตรีแม่บ้านในสังกัดพัฒนาชุมชน อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี (N=132)

หลักไตรสิกขา	การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มสตรีแม่บ้าน						รวม
	แบบกลุ่ม	การร่วมกิจกรรม	การสร้างจิตสำนึก	การสร้างเครือข่าย	การประสานวัฒนธรรม	การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	
1. ด้านศีล	551**	479**	393**	504**	441**	416**	549**
2. ด้านสมาธิ	743**	691**	635**	671**	548**	632**	774**
3. ด้านปัญญา	777**	732**	495**	729**	542**	666**	779**
ภาพรวม	844**	775**	618**	776**	632**	698**	856**

โดยภาพรวมเป็นไปในทิศทางเชิงบวกอยู่ในระดับสูง 0.856 อย่างมีนัยสำคัญทาง

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สถิติที่ ระดับ 0.01 และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า มีค่าความสัมพันธ์เรียงลำดับจากมากไปหาต่ำ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสุดอยู่ในระดับสูง ได้แก่ ด้านการพัฒนาแบบกลุ่ม รองลงมา ด้านการสร้างเครือข่าย รองลงมาด้านการร่วมกิจกรรม และด้านที่อยู่ในระดับปานกลางได้แก่ ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รองลงมาด้านการประสานวัฒนธรรม และต่ำสุดด้านการสร้างจิตสำนึก

เชิงคุณภาพ พุทธบูรณาการที่นำมาพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มสตรีแม่บ้านตามหลักไตรสิกขา พบว่า ด้านศีลควรให้ความสำคัญกับความโปร่งใส ซื่อตรง การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบประเมินในการรับผลประโยชน์ร่วมกัน ด้านสมาธิ ควรสร้างการมีส่วนร่วม การประสานความร่วมมือการสร้างจิตสำนึกในการรวมกลุ่มและการพัฒนาทักษะให้ได้มาตรฐาน และนำองค์ความรู้มาต่อยอดและพัฒนา ส่วนด้านปัญญาควรเน้นการรวมกลุ่มและการพัฒนาความรู้และกระบวนการบริหารจัดการทั้งการดำเนินงาน การวางแผน การรับผลประโยชน์ การประเมินผลสัมฤทธิ์และการศึกษาดูงานเพื่อต่อยอดองค์ความรู้

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัย พุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มสตรีแม่บ้านในสังกัดพัฒนาชุมชน อำเภอหนองหญ้าไซจากการวิจัยนำเสนอประเด็นที่น่าสนใจในประเด็นดังนี้

ด้านศิลป (การส่งเสริมพัฒนาการรวมกลุ่มและการสร้างความโปร่งใสในการดำเนินงาน) การนำหลักพุทธบูรณาการมาพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มสตรีแม่บ้านอันดับที่มีค่าเฉลี่ยสูง คือการประสานความร่วมมือระหว่างกลุ่มสตรีแม่บ้านเน้นความโปร่งใสในการรวมกลุ่มอันจะไปสู่ความร่วมมือของกลุ่มทุกฝ่าย ด้านศิลปกับการพัฒนาแบบพึ่งตนที่มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับแรกคือ การพัฒนาแบบกลุ่ม รองลงมาคือการสร้างเครือข่ายและต่ำสุดการสร้างจิตสำนึก จะเห็นได้ว่าหลักสำคัญของการส่งเสริมการพัฒนาแบบกลุ่มเป็นหัวใจสำคัญของการขับเคลื่อน การพัฒนาเศรษฐกิจของกลุ่มสตรีแม่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของชุมชนในจังหวัดพะเยาพบว่า กระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน คือ 1) การเรียนรู้ปัญหาความต้องการและส่งเสริมศักยภาพของตนเอง 2) การพัฒนากลุ่ม ผ่านการจุดประเด็นก่อตั้งวางแผนดำเนินการรับผลประโยชน์และการรักษากลุ่ม 3) การระดมทุน ผ่านการ ค้นหา ผลิต แบ่งปัน ร่วมหุ้นและขอสนับสนุน 4) กระบวนการทางเศรษฐกิจ คือ ผลิต บริโภค บริการ กระจาย ออมและลงทุน 5) การเรียนรู้ของชุมชน ผ่านการรวมกลุ่ม เผชิญปัญหา ประชาชนชาวบ้าน รับการอบรมและแลกเปลี่ยนระหว่างเครือข่าย 6) การสร้างเครือข่ายชุมชน ผ่านการติดต่อสื่อสารตัดสินใจร่วมมือวางแผนร่วมกันแลกเปลี่ยนกิจกรรมระดมทุนและขอรับการสนับสนุน 7) การส่งเสริมสวัสดิการชุมชน คือ สวัสดิการทั่วไป สวัสดิการในภาวะฉุกเฉิน และสวัสดิการเพื่อการลงทุน (ณวิญ เสริฐผล, 2562) และกระบวนการรวมกลุ่มที่เน้นความโปร่งใสในการทำงานจะทำให้เกิดความร่วมมือกันโดยยึดหลักเกณฑ์หรือกฎระเบียบข้อบังคับไว้เป็นมาตรฐานในการขอความร่วมมือหรือใช้ในการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อในการทำงานสอดคล้องกับงานวิจัยของการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนโดยการพัฒนากลุ่มอาชีพในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลพลสงคราม อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมาแนวทางและการดำเนินการส่งเสริมการสร้าง ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนโดยการพัฒนากลุ่มอาชีพจะต้องสร้างจากภายในภายนอก และทั้งภายใน และภายนอกชุมชน ตามปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ ความรู้ การยอมรับ ศักดิ์ศรีที่เท่าเทียมของภาคีสมาชิก (ทวี วัชรเกียรติศักดิ์, 2559)

ด้านสมาธิ (การฝึกฝน การพัฒนาทักษะกลุ่มสตรีแม่บ้าน) หลักพุทธบูรณาการมาพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มสตรีแม่บ้านอันดับที่มีค่าเฉลี่ยสูงคือ การเปิดโอกาสให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น และต่ำสุด การส่งเสริมการเรียนรู้อาชีพเสริมที่หลากหลายแต่โดยรวมอยู่ในระดับมากด้านสมาธิเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาทักษะกลุ่มสตรีแม่บ้านโดยเฉพาะการลงมือปฏิบัติ ฝึกฝนทักษะ ที่เน้นเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นที่ต้องการจะพัฒนาทักษะการทำงานของกลุ่มตนเองที่ยังขาดหรือต่อยอดทักษะที่มีอยู่เดิม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยการส่งเสริมบทบาทกลุ่มสตรีในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมในชุมชนท้องถิ่นของเทศบาล ตำบลกุดตุ้ม เทศบาลตำบลโนนสัง เทศบาลตำบลโคกศรี เทศบาลตำบลยางตลาด เทศบาลตำบลหนองหิน และเทศบาลตำบลกกกุง ผลการวิจัยพบว่า 1) ควรสร้างองค์การประสานงานที่ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานเกี่ยวกับกลุ่ม 2) ส่งเสริมให้สตรีมีความมั่นใจตนเอง 3) ส่งเสริมให้มีการศึกษา 4) ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 5) ส่งเสริมให้มีการเปลี่ยนแปลงแนวคิด (ลักคณา โยคะวิสัย และจุมพล หนิมพานิช, 2559) และนอกจากนั้นยังสัมพันธ์กับงานวิจัยการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชนในการพัฒนาอาชีพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนคนรักแม่หนองหลวง จังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า ดำเนินการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชนจะต้องสร้าง จากภายในภายนอกชุมชนตามปัจจัยแห่งความสำเร็จคือ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และการมีชุมชนเป็นเป้าหมายเป็นศูนย์กลางของการสร้างความเข้มแข็งโดยที่ผลการดำเนินการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชนโดยการพัฒนาอาชีพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทำให้ขับเคลื่อนกลุ่มอาชีพตามความเหมาะสมและการตัดสินใจของชุมชน (ชญาณ์นันท์ ศิริกิจเสถียร, 2563)

ปัญญา (การพัฒนาด้านความรู้ การนำความรู้ไปใช้และการสร้างสรรค์) หลักพุทธบูรณาการมาพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มสตรีแม่บ้านอันดับที่มีค่าเฉลี่ยสูงคือ การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างสร้างสรรค์ และต่ำสุดคือ ศึกษาดูงานและเรียนรู้จากชุมชนต้นแบบในพื้นที่ใกล้เคียง จะเห็นได้ว่าการพัฒนาความรู้โดยใช้หลักการของปัญญาที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการสร้างสรรค์ผลงานหรือผลิตภัณฑ์ชุมชนที่จะทำให้เห็นอัตลักษณ์ตัวตนของกลุ่มและมีความแตกต่างทำให้เป็นที่สนใจของภายนอกนอกจากนั้นยังทำให้เกิดการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาที่มีอยู่เดิมให้เกิดมูลค่าเพิ่มได้สอดคล้องกับงานวิจัยการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามแนวกฎทันทสูตร ของชุมชนตำบลวังสวาบ อำเภอภูพาน

จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า การรวมตัวของชุมชน มีแรงจูงใจมาจากการต่อสู้ต่างๆ กระบวนการสร้างเครือข่ายใช้วิธีนำเสนอในที่ประชุม สร้างเครือข่ายด้วยการสนทนาและซักชวนกัน จุดอ่อนคือขาดองค์ความรู้ จุดแข็งคือมีทรัพยากรที่หลากหลายและคนใช้ชีวิตแบบพอเพียง ผลผลิตคือชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น (พระครูเกษมธรรมสุนทร, 2561) การพัฒนาองค์ความรู้สมาชิกกลุ่มแม่บ้านจำเป็นต้องไปในทิศทางเดียวกันเพื่อนำมาถ่ายทอดความรู้กับสมาชิกใหม่ได้ทำให้ได้นำความรู้ที่ได้จากการพัฒนามาสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ให้หลากหลายสอดคล้องกับงานวิจัยรูปแบบการเสริมสร้างพลังศักยภาพสตรีเพื่อพัฒนาชุมชนตามหลักพุทธธรรม ผลการวิจัยพบว่า การเสริมสร้างพลังศักยภาพสตรีเพิ่มความรู้ให้มีอาชีพ ส่งเสริมพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ที่พึ่งตนเอง หลักไตรสิกขาและหลักพาหุสัจจะ ใช้สนับสนุนการพัฒนาจิตและปัญญา โดยเน้นการส่งเสริมโลกแห่งการเรียนรู้ เป็นแบบอย่างที่ดี และใช้หลักพุทธธรรมในการดำเนินชีวิต (ประทีน แสงไทย และคณะ, 2561)

จะเห็นได้ว่าหลักไตรสิกขามีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตทำให้เกิดกระบวนการยอมรับไม่ว่าจะเป็นด้านความซื่อสัตย์ ความโปร่งใส การมีส่วนร่วมและการพัฒนาตนเองตลอดจนการขับเคลื่อนการทำงานอย่างมีระบบที่ทำให้คณะหรือกลุ่มดำเนินการไปอย่างมีแบบแผนและสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดีต่อไปส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างเป็นรูปธรรมเพราะมีกระบวนการที่ทุกคนยอมรับและเชื่อถือไปสู่ธรรมาภิบาลในการทำงานร่วมกัน

องค์ความรู้ใหม่

จากการที่ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัยพุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มสตรีแม่บ้านสังกัดพัฒนาชุมชนอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี ดังกล่าวข้างต้น สามารถขยายความเพิ่มเติมได้ดังนี้ ด้านศีล (การส่งเสริมพัฒนาการรวมกลุ่มและการสร้างความโปร่งใสในการดำเนินงาน) ด้านสมาธิ (การฝึกฝน การพัฒนาทักษะกลุ่มสตรีแม่บ้าน) และปัญญา (การพัฒนาด้านความรู้ การนำความรู้ไปใช้และการสร้างสรรค์) ให้ค่าความสำคัญ คือ 1) การสร้างจิตสำนึก การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การประสานวัฒนธรรม เป็นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ที่จะนำไปสู่การพัฒนาแบบกลุ่ม การสร้างเครือข่ายและการเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งจะก่อให้เกิดความมุ่งมั่นและมีเป้าหมายไปในทิศทางเดียวกันอย่างถูกต้องสอดคล้องกับความต้องการของสมาชิกและชุมชนในพื้นที่

สรุปและข้อเสนอแนะ

แนวการนำพุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มสตรีแม่บ้านในสังกัดพัฒนาชุมชน อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี 1) ศील (การส่งเสริมพัฒนาการรวมกลุ่มและการสร้างความโปร่งใสในการดำเนินงาน) คือ (1) สร้างจิตสำนึกในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้รับรองมาตรฐาน (2) การประสานวัฒนธรรม เน้นความโปร่งใสในการทำงาน (3) ให้ความสำคัญกับทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดและการอนุรักษ์ธรรมชาติ 2) สมานิ (การฝึกฝน การพัฒนาทักษะกลุ่มสตรีแม่บ้าน) คือ (1) ให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมในองค์กรในด้านระเบียบและข้อบังคับ (2) แนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด (3) พัฒนาทักษะและผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน 3) ปัญญา (การพัฒนาด้านความรู้ การนำความรู้ไปใช้และการสร้างสรรค์) คือ (1) ตระหนักถึงความสำคัญในการนำความรู้ไปปฏิบัติ (2) การประสานวัฒนธรรมองค์กรในแต่ละกลุ่มตามกฎระเบียบและแบบแผนที่กำหนด (3) นำทรัพยากรที่มีมาสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์และมูลค่า

บรรณานิติการ

ชญาณันันท์ ศิริกิจเสถียร. (2563). การเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชนในการพัฒนาอาชีพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนคนรักแม่หนองหลวง จังหวัดกำแพงเพชร. รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ (Proceeding) การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 9 และระดับนานาชาติครั้งที่ 2. วิทยาการจัดการวิชาการ 2020. เพชรบูรณ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.

ณวิญ เสริฐผล. (2562). กระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของชุมชนในจังหวัดพะเยา. พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.

ทวี วุทธเกียรติศักดิ์. (2559). การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนโดยการพัฒนา กลุ่มอาชีพในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลพลสงคราม อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา. ใน (โปรแกรมวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

ประทีน แสงไทย และคณะ. (2561). รูปแบบการเสริมสร้างพลังศักยภาพสตรีเพื่อพัฒนาชุมชนตามหลักพุทธธรรม. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 6(4), 1334-1346.

พระครูเกษมธรรมสุนทร. (2561). การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามแนวภูฏานตสูตร ของชุมชนตำบลวังสวาบ อำเภอภูพาน จังหวัดขอนแก่น. ใน (ดุขฎีนิพนธ์หลักสูตรปริญญา

พุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2534). เอกสารการสอนชุดวิชาปัญหาการพัฒนาชนบทไทย. พิมพ์ครั้งที่ 9. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ลักคณา โยคะวิสัย และจุมพล หนีมพานิช. (2559). การส่งเสริมบทบาทกลุ่มสตรีในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมในชุมชนท้องถิ่นของเทศบาล ตำบลกุดตุ้มเทศบาลตำบลโนนสัง เทศบาลตำบลโคกศรี เทศบาลตำบลยางตลาด เทศบาลตำบลหนองหิน และเทศบาลตำบลกกกุง. วารสารรังสิตบัณฑิตศึกษาในกลุ่มธุรกิจและสังคมศาสตร์, 1(2), 135-148.

สำนักงานเกษตรอำเภอหนองหญ้าไซ. (26 กันยายน 2564). แผนพัฒนาการเกษตร. เข้าถึงได้จาก <https://www.jangngam.go.th/index.php?sub=economy>

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.